Com o quan vingueren els Colombo, que després foren els Colom, a Catalunya?

Autor: Lluís M. Mandado i Rossell
Data de publicació: 01-05-2010

Quines conclusions podem extreure dels resultats de les proves sobre l'ADN dels Colom i els Colombo que es van fer amb tant de secret i poca repercussió mediàtica?

inrEl dia 2 de desembre del 2008, va tenir lloc la conferència del professor de la universitat de Granada, en José Antonio Lorente Acosta, que tractà sobre l'ADN dels Colom i els Colombo, i que es va fer amb tant de secret i poca repercussió mediàtica que s'esdevingué quasi bé en família. Resulta que aquest codi genètic és el mateix!!!. És a dir, que els Colom catalans descendeixen d'un o uns Colombo (segons en Lorente), que es van naturalitzar a Catalunya, i arribaren a assolir les més altes magistratures del país a finals del s. XV; com la presidència de la generalitat o potser fins i tot, la reialesa.

Ja que l'ADN no podia ser un factor deteminant al tenir ambdues branques els mateixos gens, la documentació i el sentit comú tornaven a recuperar el protagonisme. Però és clar, com queda la situació? No m'he pogut sostreure a la necessitat de fer un petit escandall de les possibilitats que aquesta dada científica, tan esperada i tan important, obre sobre la connexió entre Catalunya i els remots orígens dels catalans.

Es clar que a tots els períodes històrics, Catalunya ha acollit molta gent que hi ha vingut i s'hi ha quedat i naturalitzat, i amb el temps, ha oblidat els seus orígens forans. La repoblació occitana forma en gran part Catalunya, des de les envestides de Carlemany fins al s. XVIII. Però la tradició marinera i la presencia Catalana a Itàlia també ha d'haver portat intercanvis de gent a les dues contrades.

Un Colombo es va instal·lar a Catalunya

Caldria potser, trobar el Colombo genovès (cal suposar que també persona principal) que va venir en època molt

reculada a instal·lar-se a Catalunya. Si ens centrem en els Colom (prescindint de divisions administratives) en el s. XV tenim una gent principal que, en aquella època és una de les famílies preeminents de Catalunya.

Els estudis genealògics (tant els que fins ara han fet els colombòfils, com també l'estudi genètic) s'han fet pensant en dos llinatges diferents o en una multitud de llinatges, per tant el resultat ha estat una sorpresa. Els estudis genealògics de la família Colom o dels ancestres de l'almirall no arriben tan lluny com caldria, segurament perquè no s'ha pensat fins ara que existís aquesta connexió.

Es fa evident doncs que caldrà retrocedir en els arxius uns quants segles, fins a trobar els "nous" catalans. Calen uns estudis que han d'aprofundir moltes generacions més.

Potser que sobre aquest tema existeixin altres estudis més complerts, però si consultem el numero 44 del Centre d'Estudis Colombins, ens parla del retrobat arxiu de Ricard Carreras i Valls (autor d'un buidat d'arxius notarials barcelonins). Aquest estudiós diu que trobà documents en que hi intervenen els Colom de Barcelona, que hom creu que era la família de l'almirall, amb dates a partit del 1.393. I en el nº 45 hi ha un arbre genealògic, fet també pel mateix estudiós.

En el seu arbre hi ha tres llinatges, els Colom, els Mont-rós o segons altres grafies i estudiosos: Muntrós, Terrarrubea, Torroja..., i els Bertran. El fa fill d'una línia borda dels Colom-Cardona-Barcelona. Però l'autor de l'article, el membre del centre d'estudis colombins, en Llorenç Margarit i Torras no ha trobat les fitxes que ho corroboren. Els seus antecessors serien a partir del pare d'en colom: Francesc, Guillem, Jaume, Guillem.

També podem consultar la genealogia que el recercador Jordi Bilbeny ens posa al seu llibre, "Cristòfor Colom, Príncep de Catalunya", on ens presenta els arbres genealògics d'en colom referits als seus parents que són: el casal de Barcelona fins a Alfons III, el dels almiralls Cardona, els de les cases reials portuguesa, l'anglesa, els Anjou i la casa reial francesa, i àdhuc el rel·laciona amb el comptes de Lemos- Trastamara,i els Furtado de Mendoça.

En el que es referiria a l'estudi de la branca dels Colom de Barcelona queda encara insuficient, ja que va fins als avis. Tenim el pare, Jaume-Joan, i l'avi Guillem. Amb els almiralls Bertran i amb Pere Margarit. (important conqueridor), fins al nivell de besavi. I la conexió amb l'almirall Casanova-Colom, en aquesta línia apareix el besavi Colom també dit el Major, i és l'ancestre comú dels dos navegants (Casanova- Colom i Cristòfor Colom) i l'avi és anomenat el jove. També inclou els entroncaments amb els almiralls Cabrera i el comte sobirà de Barcelona Martí l'humà, però no afecten la genètica ni llinatge de l'almirall.

Però tornant a la gent que cal trobar, que va viure segles abans, de moment hem de fer especulacions. Així tenim que, durant el període de la reconquesta, Catalunya és una nova frontera i terra de pioners que la van repoblant. No ens ha d'estranyar que uns genovesos s'hi instal•lin. Es pot fer alguna hipòtesi de quan pogué passar això segles abans del naixement del gran almirall. A més caldrà tenir en compte, que les relacions Catalunya-Gènova no sempre han estat fàcils, generalment eren rivals.

En una petita llista de moments propicis, un dels períodes de màxima col•laboració fou el regnat de Ramon Berenguer IV, en que una fructífera aliança que permeté importants accions conjuntes;

Expedició a València del 1.092:

Aquesta expedició de naus Catalano-Genovesa-Pisana en ajut de Alfonso VI de Castella és un important precedent de la col•laboració que més endavant tindrà Ramón Berenguer IV.

Expedició a les Balears:

Ramon Berenguer III junt amb Genovesos i Pisans entre 1.114 i 1.116 intenta reconquerir les illes balears però no s'hi pot mantenir.

El 1.146 Ramon Berenguer IV, comte sobirà de Barcelona, fa una aliança amb els genovesos, amb una franquícia d'impostos per a Genovesos i Catalans ens els estats respectius, situació que es mantingué fins el 1.497.

En l'article del nº 2 us parlava de l'espessa boira que cobreix els fets dels catalans, i aquí hi ha una inversemblança: heu vist l'escut d'Almeria? En l'actualitat ens expliquen que és la creu de Sant Jordi... de Gènova!!!!, i que l'hi posaren en record d'aquesta expedició. Com si aquest símbol no fos també Català. Però el més greu és la ofensa als reconqueridors Catalans de l'època de Ferran II el catòlic, que portaven aquesta mateixa creu, però catalana.

Prefereixen honorar uns estrangers, no sempre amics, en una gesta tres segles anterior que no va tenir continuïtat.

Quan els Catalans conqueriren Granada, no sembla possible que es donés aquesta explicació, ja que no haurien acceptat i haurien protestat.

Si continuem llegint l'escut, ens diuen que la creu és sobre un mar. De fet és la bandera de la marina de guerra Catalana. Per entendre'ns, la del Real Club Deportiu Espanyol (club de futbol), que diu que els seus colors, blanc i blau, són els de l'almirall Roger de flor; els de l'armada catalana. A més, a sobre hi ha una sobirana corona tancada, i Gènova era una república. El que obviament tenia sobirà era Catalunya. De fet els genovesos es podrien ofendre d'aquesta inclusió

Expedició a Almeria

Actualment sembla que Almeria no hagi tingut gran importància històrica, però al s. XI, era la segona ciutat dels musulmans, després de Còrdova, i una de les principals ciutats del món. Les seves muralles tenien quinze portes, algunes espectaculars i especialment monumentals. El més important d'ella és que era la seu del potent almirallat Cordobès, i port dels pirates i corsaris que fiblonaven les costes mediterrànies. La seva conquesta es feu en base a una aliança dels cristians peninsulars i els genovesos i pisans. Un estol catalano-pisano-genovès de 426 naus es presentà davant de la gran Almeria.

Conquesta de Tortosa

La tornada d'Almeria amb parada a Barcelona fou aprofitada per a convenir expedicions amb els genovesos contra les Balears i Tortosa. Ens diu Josep Iglésies a "la conquesta de Tortosa": feia mesos que la platja i el moll de Barcelona eren tots en enrenou de gents i de naus, (...) El 29 de juny de 1.148 és el dia escollit per a l'embarcament. A part els genovesos pujaren a les naus les forces aparellades a Occitània entre els súbdits del comte de Barcelona, comandats per Guillem de Monpellier, Bertran de Tolosa, i Ermengarda de Narbona. També els estrangers anglesos, normands pisans lorens, i els templers i hospitalers.

També ens explica que només ens han arribat les cròniques Genoveses (com no podia ser d'altra manera, les catalanes també han desaparegut) i que aquestes es dediquen a magnificar la actuació dels Genovesos i oblidar la dels altres, Com Caffaro di Caschi Gellone a la seva Ystoria Captionis Alamaris et Turtuose.

Els cronistes genovesos ens expliquen l'extraordinària actitud del genovesos, com quan ompliren un fossat per a fer-hi passar un castell de fusta, obra que fou considera irrealitzable però que els consols genovesos feren acabar.

El que si se sap és que els potentats barcelonins sostenien a llurs despeses l'estol i que feren crèdits a Ramon Berenguer IV per causa de l'allargament del setge. Com foren Bernat Marcús, Joan Martí Aymeric, guillem Pons, Arnal Adarro, Pere Amalric...

Un establiment important de Genovesos a Catalunya

Vol dir res? Ja ho veurem.

La senyoria de Gènova s'emportava un terç de la conquesta. És per tant evident que molts genovesos s'establiren a Tortosa, i segurament a Barcelona, en aquesta època. Manuel Bestraten, del cercle d'estudis colombins, en el seu llibre sobre el Colom tortosí, ens explica el fet que va existir una Gènova amb parròquia a Tortosa. Era una illa situada davant de la ciutat i ara unida a la riba, que coincidiria amb el barri de Ferreries. D'aquesta illa, el 1.149, dues terceres parts eren del capítol de San Lorenzo de Gènova. Un any després els genovesos donaren a la seva catedral l'altra tercera part que els correspongué. L'any 1.153, cinc anys després, el comú de Gènova vengué la seva part al Comte de Barcelona, però el vincle ja hi era i el 1.289 el bisbe de Tortosa comprà l'illa al capítol de Gènova. Està documentat com el capítol genovès poblà l'illa. Anteriorment a les anàlisis genètiques, existia la teoria del Colom tortosí, d'aquesta Gènova de l'Ebre, i de gent instal•lada allà a causa de la reconquesta.

Veiem, doncs, com la puixança genovesa fa que molts genovesos s'instal•lin a quasi tots els emporis comercials, també els catalans, i com la expansió catalana es fa amb el concurs dels genovesos que n'obtenen grans beneficis.

Posteriorment la rivalitat entre catalans i genovesos anirà creixent, fins a extrems d'odi. Hi haurà la gran batalla naval de Ponça, les baralles per Còrsega i Sardenya i l'atac català a Gènova en temps d'Alfons IV.

La via Provençal o occitana, de Gènova a Barcelona.

Trobem una altra possible via de que un Genovés arribés a Catalunya. La Provença, com l'Aragó, era un territori dels Barcelona. De la mateixa civilització i cultura que Catalunya i, com que és un territori veí a la Ligúria, està documentat que gent que havia d'exiliar-se de Gènova anava a la Provença.És normal que algun Colombo s'hi instal•lés per fugir de dissensions dins la república lígur, per comerç, matrimoni o altres causes, i posteriorment des de la Provença arribés a Catalunya.

Per raons dinàstiques també es crearà una gran rivalitat amb la Provença.

Acords comercials

El 1.233 foren creats consolats genovesos a totes les ciutats marítimes catalanes, i els catalans crearen el seu a Gènova. I les colònies de mercaders i comerciants genovesos foren molt nombroses a Barcelona, València i Mallorca i la dels catalans també fou nombrosa a Gènova.

Unes reflexions

En les rotllanes que es feren posteriorment a la conferencia del Doctor Lorente, els estudiosos que assistiren deien que aquest ADN Colombo no els molestava en absolut, ja que, com veieu, la possibilitat de que un Colombo s'instal•lés a Catalunya és segura, encara que no es trobi documentació. De fet, fins ara, ni s'ha trobat documentació, ni sospitat, i la ciència diu que és la veritat. Per això també dic al primer article que la lògica i el sentit comú també han de ser acceptats en aquest increïblement complicat tema històric, ja que no hi hauria d'haver cap secret en un personatge tan important. És la maledicció castellana qui ens confon i pretén que no es pugui treure l'aigua clara.

Els genovesos i els Catalans: gent amb potència comercial, marítima i financera

Algú podrà dir que el que diré ara no és seriós. És possible que tingui raó, però tot i això no vull pas callar-ho, doncs és una conjectura: els genovesos i els catalans eren experts financers, navegants i mercaders. Doncs resulta que la nissaga Colom de Barcelona funda el 1.401, amb en Guillen Colom, la Taula de Canvi de Barcelona, un dels primers bancs. Els Colom d'aquesta família son nobles, canonges, o àdhuc president de la generalitat, son una nissaga altament situada. Segurament serà una gran troballa saber com aquests personatges tenen un estatus tan alt. Per la conquesta de Tortosa? Per ser mariners experts al servei de la corona catalana...?

Per què diuen Genovés al Català Colom

El més interessant (anava a posar graciós) és que amb aquesta esperada i silenciada dada científica resulta que no ens ha d'estranyar que a en Joan Cristòfor Colom, príncep de Catalunya, el diguin genovès o ligur. No és aquest el punt principal de la polèmica? Que ambaixadors de Gènova el diuen Genovés... Doncs el seleccionador de futbol de França es diu Berenguer, i és fill d'exiliats catalans, podem dir als francesos que és català. I jo sostinc que el gran músic Manuel Falla era Català i que el fet de presentar-lo com a gaditè és una vergonya.

Però malgrat els segles viscuts al nou país, els de l'antic solar el poden tenir com a propi, no és cap cosa lletja. I malgrat haver-se succeït generacions passen coses tan curioses com que un descendent de Japonesos (Fujimori, president del Perú) sigui dit xinès, o que un descendent de sirians sigui dit Turc, o que els serbis diguin turcs als seus veïns musulmans però d'ètnia eslava. Fins fa poc el canvi de nacionalitat o el record d'un origen no era una cosa tan frívola com ara.

El que cal entendre és perquè historiadors oficials i cortesans aprofiten aquest fet per posar tota la boira castellana possible sobre el personatge. I perquè la censura s'acarnissa a fer les manipulacions. I estaria bé que els genovistes reconeguin, independentment de si era un Colombo de la Gènova ligur o de la Gènova de l'Ebre, també "ligur" que hi ha una terrible censura, que defensa els interessos de la corona espanyola. Si tal no fan, caldrà pensar que actuen interessadament.

Per què els Colom van a Gènova a trobar els seus orígens

També ha d'agradar molt als estudiosos de les teories Catalanes, que quan el fill d'en Colom descobridor vol anar a

Gènova a trobar dades sobre els orígens del seu pare, o de la seva família, l'emperador Carles li prohibeix de fer-ho. Si la tesi Catalana fins ara ho veia com un possible problema o un tema a explicar, ara és un argument a favor. Fer l'arbre genealògic obligaria als importants Colom de Barcelona a anar a Gènova (estem segurs de quina Gènova?).

El que és preocupant és que tant alt personatge encara no tingui fet aquest arbre. De fet quan més antiga sigui la baula que marxà de Gènova més havien de cercar, ja que el record no seria ja ni complert ni segur.

Llaços familiars amb el nord d'Itàlia

També s'entendria d'aquesta manera que als judicis successoris s'hi presentessin italians, sobretot si van renovar llaços de sang amb la terra dels ancestres. Si bé aquí la valoració és més complexa, ja que pot anar des de l'aprofitat, a parents però en quin grau?.

Les tesis genovistes parlen de graus no massa llunyans. Ens hem de preguntar també fins quan els Colombo porten dones Ligurs per a casar-se quan ja són a Catalunya? Però els Colom, per a arribar a Virreis hereditaris, almiralls, capitans generals... no podien ser uns estrangers.

Hi haurà canvis en les teories

Jo no sóc pas un expert colombista, així que segurament m'haureu de disculpar per coses que he posat a l'escrit. Us ho prego. Però vist el silenci, no he pogut resistir fer aquestes notes sobre com imagino les corredisses dels vers colombistes a esclarir qüestions com aquestes.

No pretenc ser prolix, ni prendre partit per una tesi en concret.

El que si que crec és que algunes teories, sobretot les judaïtzants, han quedat arraconades, perquè ningú no ha dit que els Colombo siguin jueus, o és que totes les personalitats amb vides increïbles d'aquella època han de ser jueus? No és veritat que desapareix un país sencer que fins aquell moment donava moltes personalitats, no necessàriament jueves? Us parlo de la gran potència que era Catalunya. On son els Catalans? Doncs pot ser que siguin catalans!!! I és per això que la boira que no ens deixa veure és castellana.

Per últim felicitar als Genovesos i als Italians, amb esperit cristià i olímpic, ja que sempre gratant a can Colom ha d'aparèixer un Colombo, i recordar-los, que els catalans mai no ofenem a ningú per la seva ascendència, que encara que aquesta fos ligur, continuem estimant Colom. I que també tenim tendència a recordar qui té orígens catalans, algun cop vaig llegir que en Berlinguer descendia de Catalans, igual que en Napoleó. Bonapart, així és deia el virrei que vàrem enviar els catalans a Còrsega uns segles abans.

A més els Italians no nacionalistes haurien de considerar, que si Colom era de Barcelona, i les capitulacions de Santa Fe són un acord del parlament català, els del regne de Nàpols, els Sicilians i Sards, eren compatriotes d'ell i països descobridors directes del nou món i colonitzadors ja que eren a la confederació liderada pel comte de Barcelona, coneguda per Aragó o Espanya, que no Castella. El Papat era ocupat per catalans -els Borja- més coneguts per la grafia italiana Borgia; i Gènova era el bressol de la nissaga. A mi em sembla que si no s'enceguen pel nacionalisme italià, la solució Barcelonina és la més lògica, normal i que honora a més italians. I fa partíceps de la descoberta i colonització més territoris d'Itàlia. És a dir, que mentir i falsificar per la tesi genovista, vol dir ofendre als napolitans sicilians i sards, com a mínim.

Les tesis que aniran de Baixa:

El sentit comú també ens parla. Qui podia ser virrei? Qui podia obtenir aquest càrrec reial, excepcionalment vitalici i hereditari, junt a altres altíssims títols de la corona catalana? Es podia obtenir sense que els reis sabessin a qui el confiaven? i sense que ningú no protestés pels disbarats que ens expliquen que van fer els reis? Com es pot suposar que la guineu de Ferran II el catòlic es deixes enganyar per un estranger fantasiós, anònim, d'una altra religió que ell perseguia i el convertís en un home més poderós que ell mateix? Les tesis que no responen això ja eren desacreditades d'abans.

Per altra banda, amb l'ajut de la ciència, ara sabem que podem descartar per errònies totes les teories en que Colom no descendeix per línia masculina dels genovesos Colombo, o dels catalans Colom, ja que són els únics que tenen un ADN comú. Aquestes teories estan suportant una gran tensió. Algunes ja fa temps que eren desacreditades.

En conclusió: algunes teories, que malgrat els malgrats encara cuegen, ho tenen molt més difícil a partir d'ara, vet aquí

algunes:

La basca, que mai no s'ha pres gaire seriosament.

La gallega molt tocada des del s. XIX.

La Portuguesa, de la que s'acaba de fer un film.

La noruega, del noruec instal•lat a Itàlia.

Les castellanes. Eren estrangers al regne de Castella.

Aragonesa. - Grega. - Nord africana.

La papal, curiós invent de no fa gaire.

Les Franceses no relacionades amb els Colom de Barcelona

Les jueves, els Colombo eren jueus? Doncs que callat que ho teníeu.

Lluís Mª Mandado

Pdf: Com o quan vingueren els Colombo, que després foren Colom, a Catalunya?